

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)

1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνεδρίασε την 11 Ιουνίου 2021 με την εξής σύνθεση: Χρήστος Σώκος Πρόεδρος, Μιχαήλ Διαθεσόπουλος, Εισηγητής και Αγγελική Πουλοπούλου, Μέλος.

Για να εξετάσει την από 10-5-2021 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 990/11-5-2021 του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», νομίμως εκπροσωπούμενου.

Κατά του αναθέτοντος φορέα «...», νομίμως εκπροσωπούμενου.

Και του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», νομίμως εκπροσωπούμενου.

Με την ως άνω προδικαστική προσφυγή, ο προσφεύγων ζητά την ακύρωση της κοινοποιηθείσας από 28-4-2021 με αρ. ΔΠΛΠ/1717/28.4.2021 Απόφασης του αναθέτοντος, καθ' ο μέρος απεκλείσθη από την ΟΜΑΔΑ Α, επιμέρους εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας 1.601.162 ευρώ, στο πλαίσιο της διαδικασίας για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης για τη μίσθωση φορητών Ηλεκτροπαραγωγών Ζευγών (Η/Ζ) καθαρής ισχύος 58 MW, τα οποία θα εγκατασταθούν στον ΑΗΣ Αθρινόλακκου σε δύο Ομάδες, των 23 MW (Ομάδα Α) και των 35 MW (Ομάδα Β) , για την κάλυψη φορτίων θερινής αιχμής του 2021 (Ιούλιο-Αύγουστο 2021), αθροιστικής εκτιμώμενης άνευ ΦΠΑ αξίας 4.037.712 ευρώ, που απεστάλη για δημοσίευση στην ΕΕΕΕ την 12-3-2021 και διενεργείται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας cosmoone.

Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε τον Εισηγητή.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά το Νόμο

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής κατεβλήθη κατ' άρ. 5 ΠΔ 39/2017 και άρ. 363 Ν. 4412/2016 παράβολο με αρ. ... και ποσού 8.005,81 ευρώ.

2. Επειδή, στο πλαίσιο διαδικασίας άνω των ενωσιακών ορίων, υπαγόμενης λόγω αξίας και χρόνου αποστολής προς δημοσίευση στην ΕΕΕΕ, στην αρμοδιότητα της ΑΕΠΠ, εμπροθέσμως και μετ' εννόμου συμφέροντος ασκείται η αποσταλείσα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ στις 10-5-2021 (κατά παρέκταση στην αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, από το Σάββατο 8-5-2021) προσφυγή, στρεφόμενη κατά της από 28-4-2021 εκτελεστής πράξης περάτωσης σταδίου δικαιολογητικών συμμετοχής, καθ' ο μέρος ο ίδιος απεκλείσθη, ενώ εμπροθέσμως και μετ' εννόμου συμφέροντος ασκεί την από 20-5-2021, κατόπιν της από 11-5-2021 κοινοποίησης της προσφυγής, παρέμβαση του, ο αποδεκτός στην ΟΜΑΔΑ Α, παρεμβαίνων. Ο αναθέτων υποβάλλει τις από 24-5-2021 Απόψεις του. Επομένως, η παρέμβαση πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξετασθεί περαιτέρω κατ' ουσία, κατωτέρω δε θα κριθεί και το παραδεκτό της προσφυγής, ως προς τον τρόπο υπογραφής της.

3. Επειδή, κατά την προσβαλλομένη ο προσφεύγων απεκλείσθη διότι όσον αφορά τα στοιχεία ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς του, τα δικαιολογητικά που υπέβαλε δεν έφεραν πρωτότυπη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά παράβαση των όρων 6.1.1.2 και 6.1.1.4 τεύχους 2 της διακήρυξης, ήτοι όσον αφορά τα έγγραφα που συνέταξε ο παρέχων σε αυτόν στήριξη τρίτος οικονομικός φορέας ..., όπως αναλυτικώς εξηγεί και με τις Απόψεις της η αναθέτουσα. Προηγουμένως, κατά τη με αρ. 1556/22-4-2021 πράξη της, η αναθέτουσα είχε κρίνει ότι τα δικαιολογητικά του ΦΑΚΕΛΟΥ Α του προσφεύγοντα ήταν επικυρωμένα αντίγραφα από ψηφιακά υπογεγραμμένα πρωτότυπα, όσον αφορά τα δικά του έγγραφα και όσον αφορά αυτά του τρίτου, ήταν επικυρωμένα αντίγραφα από πρωτότυπα άνευ ψηφιακής υπογραφής, για τα οποία κατατέθηκε δήλωση του τρίτου ότι κατά το δίκαιο χώρας προέλευσής του δεν προκύπτει υποχρέωση ηλεκτρονικής υπογραφής. Κατέληξε δε η ανωτέρω πράξη στο ότι είναι σκόπιμο να ζητηθεί από τον προσφεύγοντα η προσκόμιση των ανωτέρω εγγράφων με πρωτότυπη ηλεκτρονική υπογραφή από τον προσφεύγοντα. Στις 15/4/2021 ο αναθέτων

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

ζήτησε από τον προσφεύγοντα τις εξής διευκρινίσεις «Παρακαλούμε να υποβληθούν εκ νέου στο Σύστημα, ψηφιακά υπογεγραμμένα από σας, όλα τα έγγραφα του Φακέλου Α (και η Εγγυητικά Επιστολή Συμμετοχής και οι δηλώσεις του παρέχοντα στήριξη), προκειμένου να ολοκληρωθεί η αξιολόγηση του Φακέλου Α των προσφορών.» και στις 16/4/2021 επανέλαβε την κλήση προς διευκρινίσεις ως εξής «Παρακαλούμε για την υποβολή στο σύστημα, όλων των εγγράφων του Φακέλου Α, ψηφιακά υπογεγραμμένων. Όλα τα έγγραφα (και η Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής και οι δηλώσεις του παρέχοντα στήριξη) θα πρέπει να φέρουν την ψηφιακή υπογραφή του νόμιμου εκπροσώπου της εταιρείας σας.». Ο δε προσφεύγων, αποκρινόμενος στις ανωτέρω κλήσεις, υπέβαλε στις 19/4/2021, πρώτον, ΕΕΕΣ του τρίτου ... με φυσική χειρόγραφη υπογραφή χωρίς όνομα υπογράφοντος και με ημερομηνία υπογραφής την 2-4-2021, ως και ψηφιακή υπογραφή του ίδιου (του προσφεύγοντος), με αναφορερόμενο χρόνο θέσης της την 19-4-2021. Δεύτερον, δήλωση στήριξης του τρίτου ... με φυσική υπογραφή προσώπου φερόμενου ως "...", αναφερόμενου στο σημ. 4.2 του ως άνω εγγράφου ως νομιμοποιούμενου για την υπογραφή των εγγράφων συνεργασίας και της ίδιας της δήλωσης, και αναφερόμενο χρόνο θέσης της χειρόγραφης υπογραφής την 1-4-2021 και ψηφιακή υπογραφή του ίδιου του προσφεύγοντος και αναφερόμενο χρόνο θέσης της την 19-4-2021. Τρίτον, την από 31-3-2021 δήλωση του τρίτου περί μη χρήσης στην Ολλανδία προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής για τη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και πολιτικής της εταιρίας περί μη χρήσης ηλεκτρονικής υπογραφής σε επίσημα έγγραφα, υπογεγραμμένη με φυσική υπογραφή από πρόσωπο ονομαζόμενο ...και με ψηφιακή υπογραφή του ίδιου του προσφεύγοντος, ως και με αναφερόμενη ημερομηνία υπογραφής την 19-4-2021. Όσον αφορά τα έγγραφα του τρίτου παρέχοντος στήριξη, τα ίδια έγγραφα είχαν υποβληθεί με την προσφορά, αλλά ως επικυρωμένα αντίγραφα και χωρίς την ψηφιακή υπογραφή του προσφεύγοντος-προσφέροντος. Κατά τον δε όρο 6.1.1.2 ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ τεύχους 2 της διακήρυξης, η προσφορά θα πρέπει να υπογράφεται ψηφιακά από τα προς τούτο εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. Όταν τα έγγραφα «υπογράφονται από τον ίδιο φέρουν ψηφιακή υπογραφή και δεν απαιτείται να φέρουν σχετική θεώρηση γνησίου υπογραφής. Ο διαγωνιζόμενος υποχρεούται εφόσον

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

ζητηθεί από τη ..., να προσκομίσει τις δηλώσεις και τα δικαιολογητικά που υπογράφονται από τρίτους και συνιστούν ιδιωτικά έγγραφα σε έντυπη μορφή (είτε πρωτότυπα είτε αντίγραφα επικυρωμένα αρμοδίως) εντός 3 εργασίμων ημερών από τη ζήτησή τους.». Επιπλέον, ο όρος 1.4 τεύχους 1 προβλέπει ότι «Για την υποβολή προσφοράς στο Διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή (qualified digital signature) σε περίπτωση φυσικού προσώπου του ιδίου και σε περίπτωση νομικού προσώπου του/των νομίμου/ων εκπροσώπου/ων του, η οποία να έχει εκδοθεί από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης (qualified certificate services). Να σημειωθεί ότι η χρονοσήμανση της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής θα πρέπει να προέρχεται από αναγνωρισμένη αρχή (timestamp authority), όπως για παράδειγμα η «Εθνική Πύλη Ερμής» ή το «Ελληνικό Ινστιτούτο Μετρολογίας». Οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς δεν έχουν την υποχρέωση να υπογράφουν τα δικαιολογητικά του παρόντος με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, αλλά μπορεί να τα αυθεντικοποιούν με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο, εφόσον στη χώρα προέλευσής τους δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Στις περιπτώσεις αυτές η προσφορά συνοδεύεται με υπεύθυνη δήλωση, στην οποία δηλώνεται ότι, στη χώρα προέλευσης δεν προβλέπεται η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής ή ότι, στη χώρα προέλευσης δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής για τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.», σε συμφωνία άλλωστε με τους κατά παραπομπή κατ' άρ. 315 Ν. 4412/2016 όρους που θέτει το άρ. 93 παρ. 3 Ν. 4412/2016, βλ. αμέσως επόμενη σκέψη. Επομένως, κατά όλως σαφή τρόπο επιβλήθηκε όχι απλά η «προσφορά», αλλά κάθε δικαιολογητικό της προσφοράς να υπογραφεί με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και δη, με ειδική προς τούτο πρόβλεψη και με ειδική πιστοποίηση της χρονοσήμανσης από αναγνωρισμένη αρχή, με μόνη εξαίρεση όχι απλά τους αλλοδαπούς οικονομικούς φορείς, αλλά όσους υποβάλουν και δη με την προσφορά τους κατά τον όρο 1.4 τεύχους 1 διακήρυξης, σχετική υπεύθυνη δήλωση, προδήλως του νομίμου εκπροσώπου αυτών, σχετικά με ότι στη χώρα προέλευσής τους, δεν προβλέπεται γενικά ή δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής για τη συμμετοχή στις διαδικασίες

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και τούτο όσον αφορά το δίκαιο της χώρας αυτής και όχι τυχόν κάποια προσωπική εταιρική τους πολιτική. Και πάλι όμως, οφείλουν να αυθεντικοποιούν με ισοδύναμο ως προς τη ψηφιακή υπογραφή και σε κάθε περίπτωση, επαρκή τρόπο το έγγραφο και την υπογραφή του, ως προς την ταυτότητα του υπογράφοντος και τον χρόνο της υπογραφής. Επιπλέον, ο όρος 6.2.6 τεύχους 2, όπως και όρος 3.5 τεύχους 1 ορίζουν στοιχεία του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς που πρέπει να προέρχονται από τον τυχόν τρίτο παρέχοντα στήριξη, ήτοι δήλωση νομιμοποίησης κατά σχετικό υπόδειγμα της διακήρυξης και προφανώς ΕΕΕΣ. Για τα δικαιολογητικά αυτά απαιτείται ομοίως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή καταρχήν, κατά την εξαίρεση του όρου 1.4 τεύχους 1, αφού αφενός ο όρος αυτός αναφέρεται σε εν γένει «ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς» και όχι στον «προσφέροντα», έννοια ειδικότερη έναντι αυτής του οικονομικού φορέα κατ'άρθρο 2 παρ. 1 περ. 11-12 Ν. 4412/2016 (ΔΕΦΑΘ Ν136/2018), αφετέρου ο όρος 6.1.1.2 τεύχους 2 αναφέρεται σχετικά με την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή σε κάθε έγγραφο των δικαιολογητικών της προσφοράς, άρα σε όλα του ΦΑΚΕΛΟΥ Α, μεταξύ των οποίων και σε αυτά του τρίτου. Ακόμη, κατά τον όρο 7.2.2 τεύχους 2 ορίζεται ότι «Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών, η αρμόδια Επιτροπή μπορεί να καλεί μέσω του συστήματος τους προσφέροντες, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 παρ.4 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ (άρθρο 310 του ν. 4412/2016) και της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του ΚΕΠΥ, να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή τα δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία ή οποία δεν μπορεί χωρίς τη συναίνεση του διαγωνιζομένου να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία ψηφιακής κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση υποβάλλεται χωρίς να έχει ζητηθεί από τον αναθέτοντα φορέα δεν λαμβάνεται υπόψη. Μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των Προσφορών δεν γίνεται αποδεκτή αλλά απορρίπτεται ως απαράδεκτη κάθε διευκρίνιση, τροποποίηση ή απόκρουση όρου της Διακήρυξης ή της Προσφοράς. Διευκρινίσεις δίνονται μόνο όταν ζητούνται από την αρμόδια Επιτροπή και λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες που αναφέρονται στα σημεία που ζητήθηκαν. Στην περίπτωση αυτή η παροχή διευκρινίσεων είναι υποχρεωτική για το συμμετέχοντα/ υποψήφιο Ανάδοχο και δεν θεωρείται αντιπροσφορά. Οι διευκρινίσεις των

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

προσφερόντων πρέπει να δίνονται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Συστήματος, εφόσον ζητηθούν, σε χρόνο που θα ορίζει η αρμόδια Επιτροπή.

11 Στο πλαίσιο αυτό αποσαφηνίζεται ότι προσφορές οι οποίες δεν θα περιλαμβάνουν στο Φάκελο Α την Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής, τις Δηλώσεις νομιμοποίησης, αποδοχής όρων και ισχύος προσφορών, το ΕΕΕΣ και την τυχόν δήλωση/έγγραφο του διαγωνιζομένου για ύπαρξη εμπιστευτικών στοιχείων, καθώς και σε περίπτωση σύμπραξης/ένωσης φυσικών ή/και νομικών προσώπων ή επίκλησης της ικανότητας τρίτου τις σχετικές αντίστοιχες δηλώσεις, θα απορρίπτονται. Η υποβολή εκ των υστέρων των πιο πάνω στοιχείων με τυχόν προσφυγή δεν είναι αποδεκτή. Η ... δύναται να κάνει δεκτές συμπληρώσεις ή/και διευκρινίσεις που υποβάλλονται, κατόπιν αιτήματος της, επί των παραπάνω υποβληθέντων μαζί με την προσφορά εγγράφων, εφόσον ο προσφέρων με τις συμπληρώσεις και διευκρινίσεις αυτές συμμορφώνεται πλήρως με τους όρους και τις απαιτήσεις της Διακήρυξης» και επομένως, σε κάθε περίπτωση όλα τα δικαιολογητικά του ΦΑΚΕΛΟΥ Α τέθηκαν επί ποινή αποκλεισμού και τυχόν διευκρινίσεις λαμβάνουν χώρα μόνο προς συμπλήρωση καταρχήν παραδεκτών υποβληθέντων δικαιολογητικών και όχι προς την το πρώτον υποβολή των εξαρχής ζητούμενων, συμφώνως άλλωστε και με το άρ. 310 Ν. 4412/2016. Άλλωστε, η έλλειψη των ως άνω δικαιολογητικών, δεδομένου ότι ακριβώς συνιστούν δηλώσεις του οικονομικού φορέα, είναι αδύνατον να υποβληθούν το πρώτον παραδεκτά ή με το παραδεκτό περιεχόμενο, ακόμη και υπό τον Ν. 4782/2021 και ακόμη και αν αυτός θεωρηθεί ως εφαρμοστέος στη νυν διαδικασία που προκήρυξε η ..., αφού αφενός, τούτο προσκρούει σε αναλυτικούς όρους της ίδιας της διακήρυξης περί των διευκρινίσεων (Απόφαση Επταμελούς ΑΕΠΠ Ε10/2021), αφετέρου, ούτε υπό το νέο καθεστώς του Ν. 4782/2021 είναι δυνατή η μεταβολή της προσφοράς, καθώς τούτο προσκρούει στο σωρευτικά μετά των νέων άρ. 102 και 310 Ν. 4412/2016, άρ. 104 παρ. 1 Ν. 4412/2016,, περί του ότι τα προσόντα και οι όροι συμμετοχής πρέπει να συντρέχουν ήδη με την προσφορά. Εν προκειμένω, τα δικαιολογητικά του ΦΑΚΕΛΟΥ Α αφορούν άλλωστε και μεταξύ άλλων και δήλωση χρόνου ισχύος προσφοράς, άνευ της οποίας δεν υφίσταται δέσμευση συγκεκριμένης ισχύος, η οποία δεν δύναται να συμπληρωθεί το πρώτον αργότερα και συνιστά τέτοια τυχόν το πρώτον

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

δήλωσή της, ουσιώδη μεταβολή της προσφοράς, ως και δήλωση στήριξης του τρίτου, η έλλειψη της οποίας ισοδυναμεί με μη στήριξη του τρίτου προς τον προσφέροντα και δεν είναι δυνατή η το πρώτον στήριξη του τρίτου κατά την αξιολόγηση, αφού και τούτο συνιστά ουσιώδη μεταβολή της προσφοράς. Επιπλέον, το ανυπόγραφο ή η πλημμέλεια επί της υπογραφής των ως άνω εγγράφων δεν δύναται να αρθεί με το πρώτον ύστερη της προσφοράς υπογραφή τους, αφού τούτο θα συνιστούσε παραγωγή και έκδοση νέων το πρώτον κατά την αξιολόγηση εγγράφων με τέτοιο καθοριστικό για την ταυτότητα της προσφοράς, περιεχόμενο και όχι τυχόν διόρθωση σφάλματος επί του αρχικώς υποβληθέντος εγγράφου. Επομένως, σε κάθε περίπτωση το ανυπόγραφο ή το απαράδεκτο της υπογραφής των ως άνω εγγράφων του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς επιφέρει άνευ ετέρου τον αποκλεισμό αυτής, χωρίς οιαδήποτε και υπό οιαδήποτε, έστω και την πλέον ευνοϊκή για τον προσφέροντα, ερμηνεία, δυνατότητα διόρθωσης.

4. Επειδή, τα πρωτότυπα έγγραφα του τρίτου παρέχοντος στήριξη που ομοίως αποτελούσαν απαραίτητα δικαιολογητικά συμμετοχής του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς του προσφεύγοντος, κατά τον όρο 6.2.6.α τεύχους 2 ως προς τη δήλωση νομιμοποίησης και κατά τον όρο 6.2.6.β τεύχους 2 για το ΕΕΕΣ, ουδόλως συνιστούν ηλεκτρονικά υπογεγραμμένα έγγραφα, τούτο δε ήταν προφανές ήδη εξ αρχής εκ των μετά της προσφοράς υποβληθέντων. Ως ηλεκτρονικό δε έγγραφο νοείται το ηλεκτρονικά συντασσόμενο και το πρώτον ηλεκτρονικά εκδιδόμενο και παραγόμενο έγγραφο (πρωτότυπο) ή το ηλεκτρονικά αποτυπούμενο έγγραφο (αντίγραφο), βλ. και ΕφΠειρ 46/2014 («Ως ηλεκτρονικό έγγραφο θεωρείται το σύνολο των εγγραφών δεδομένων στον μαγνητικό δίσκο ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, οι οποίες, κατόπιν επεξεργασίας, αποτυπώνονται κατά τρόπο αναγνώσιμο από τον άνθρωπο είτε στην οθόνη του μηχανήματος είτε στον προσαρτημένο εκτυπωτή του.»), είναι δε σαφής και πάγια η έννοια του «εγγράφου», η οποία συνίσταται σε έγγραφο όργανο αποτύπωσης της δήλωσης ενός προσώπου, ήτοι του εκδότη, ο οποίος αναλαμβάνει την ευθύνη, δέσμευση και υιοθέτηση όσων αναφέρει το έγγραφο, δια της υπογραφής του, αφού ως εκδότης λογίζεται αυτός που αναλαμβάνει υποχρεώσεις από το έγγραφο (ΑΠ 1305/2009, ΕφΑθ 1503/2010). Δεν νοείται δε φυσική υπογραφή σε ηλεκτρονικό έγγραφο ούτε νοείται ως ηλεκτρονική υπογραφή και προσήκουσα

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

υπογραφή σε ηλεκτρονικό έγγραφο, η φωτοσάρωση φυσικής υπογραφής (βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΑΕΠΠ 927/2019, πρβλ. και Απόφασεις ΑΕΠΠ 142/2017, 152/2017, 169/2018). Επομένως, τα ίδια τα πρωτότυπα έγγραφα με φερόμενο εκδότη τον προσφεύγοντα, επικυρωμένα αντίγραφα των οποίων υπέβαλε με την προσφορά του, ήταν εν γένει ανυπόγραφα και άρα, η επικύρωση αφορούσε ανυπόγραφα εξαρχής έγγραφα, με συνέπεια, δεδομένου ότι το επικυρωμένο αντίγραφο απλώς αντλεί το αποδεικτικό του περιεχόμενο εκ του επικυρούμενου πρωτοτύπου. Περαιτέρω (πρβλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 927/2019), η έλλειψη προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής αναιρεί και τη δυνατότητα ταυτοποίησης περί του αν το έγγραφο μετεβλήθη μετά τη θέση της υπογραφής επί αυτού, στοιχείο απαραίτητο για τη γνησιότητα και βεβαιότητα της υπογραφής, ως ταυτοποιούσας τον εκδότη του υποβληθέντος εγγράφου. Σε κάθε περίπτωση, είναι όλως αδιάφορο αν τυχόν εν προκειμένω υφίσταται τελικά τέτοια ταυτοπροσωπία, καθώς η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή συνιστά αναγκαίο προαπαιτούμενο του παραδεκτού των δικαιολογητικών της προσφοράς και άρα πρέπει να συντρέχει ήδη με την κατάθεση του δικογράφου, αποκλεισμένης της δυνατότητας αναπλήρωσης της μεταγενεστέρως και δη μετά την υποβολή της προσφοράς. Εξάλλου, έγγραφα που εκδίδονται ηλεκτρονικά, με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής που πληροί τις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/93/ΕΚ, θεωρούνται νομίμως υπογεγραμμένα, έχουν δε την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και έχουν ισχύ πρωτοτύπου με την έκδοσή τους και μόνο, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε επικύρωσή τους, ενώ σε αντίθετη περίπτωση δεν επέχουν ούτε θέση ιδιόχειρης υπογραφής. Άρα, κανένα από τα ως άνω απαραίτητα δικαιολογητικά του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς, δεν φέρει ούτε προσδιορίζει την ταυτότητα και την ιδιότητα του υπογράφοντος, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει ότι αυτό υπογράφεται από τον ίδιο, αλλά περαιτέρω να μην μπορεί να προκύψει ούτε η εξαρχής προέλευσή της υπογραφής από οιοδήποτε συγκεκριμένο πρόσωπο και η καταρχήν γνησιότητά της. Αφετέρου, η έλλειψη υπογραφής επάγεται τη μη ανάληψη της ευθύνης του περιεχομένου του εγγράφου από οιοδήποτε πρόσωπο και επομένως, δεν υφίσταται καν εκδότης του συγκεκριμένου εγγράφου, αφού ως εκδότης νοείται αυτός που αναλαμβάνει υποχρεώσεις από το έγγραφο (ΑΠ 1305/2009, ΕφΑθ 1503/2010), ενώ επιπλέον δεν

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

προκύπτει ούτε βέβαιος χρόνος έκδοσης ούτε βεβαιότητα περί μη τροποποίησης του εγγράφου μετά τη θέση της υπογραφής, που εν προκειμένω δεν υπάρχει και δεν δύναται να νοηθεί ως τέτοια η αναπαράσταση φωτοσαρωμένης φυσικής υπογραφής, πολλώ δε μάλλον αφού ουδεμία καν βεβαίωση γνησίου υπογραφής επί ιδιόχειρης υφίσταται επί κανενός εκ των ως άνω δικαιολογητικών. Προδήλως πάντως, το γεγονός πως δεν απέρριψε εξαρχής ο αναθέτων τον προσφεύγοντα επί τη βάση των εγγράφων του τρίτου, στερείται συνέπειας, αφού ούτως ή άλλως, πρώτον, ο αναθέτων δια της πρώτης ως άνω πράξης του, δεν έκρινε αποδεκτό τον προσφεύγοντα, αλλά έκρινε ότι πρέπει να τον καλέσει προς διευκρινίσεις, ώστε συνεκτιμώντας όλα εν τέλει τα έγγραφα, να καταλήξει σε κρίση περί της προσφοράς του. Δεύτερον δε, ούτως ή άλλως, ακόμη και αν τον είχε κρίνει αποδεκτό και ανακάλεσε τυχόν, κατόπιν ή και ασχέτως διευκρινίσεων και συμπληρώσεων, την αποδοχή του δια της προσβαλλομένης και πάλι τούτο νομίμως επιτρέπεται, εφόσον τυχόν κρίνει ο αναθέτων ότι εμφιλοχώρησε σφάλμα στην κρίση του, δυνάμενος ακόμη και να επανέλθει σε ήδη περατωθέν στάδιο και να αναμορφώσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας (άρ. 317 παρ. 3 Ν. 4412/2016 «3. Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, ο αναθέτων φορέας μπορεί, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, να ακυρώσει μερικά τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμα της ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφιλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη.»), πολλώ δε μάλλον εν προκειμένω, όπου παρέμεινε στο ίδιο στάδιο και ουδέποτε έκρινε την αποδοχή της προσφοράς του προσφεύγοντος. Σε κάθε περίπτωση, όσον αφορά τον τρίτο υπέβαλε μεν μια δήλωση του τρίτου ότι δεν προβλέπεται προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Τούτο, ενώ το άρ. 93 παρ. 3 Ν. 4412/2016, όπως κατά παραπομπή εκ του άρ. 315 Ν. 4412/2016 ορίζεται και τις διατάξεις του οποίου ενσωματώνει η νυν διακήρυξη, κατά τον όρο 1.4 τεύχους 1 αυτής, βλ. προηγούμενη σκέψη 3, προβλέπεται ότι «7. Στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 36, οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς δεν έχουν την υποχρέωση να υπογράφουν τα δικαιολογητικά του παρόντος με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, αλλά μπορεί να τα

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

αυθεντικοποιούν με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο, εφόσον στη χώρα προέλευσής τους δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Στις περιπτώσεις αυτές η προσφορά ή η αίτηση συμμετοχής συνοδεύεται με υπεύθυνη δήλωση, στην οποία δηλώνεται ότι, στη χώρα προέλευσης δεν προβλέπεται η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής ή ότι, στη χώρα προέλευσης δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής για τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Η υπεύθυνη δήλωση του προηγούμενου εδαφίου φέρει υπογραφή έως και δέκα (10) ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής.» Πλην όμως, πρώτον, η δήλωση του ως άνω τρίτου (που κατά σαφή πρόβλεψη του όρου 1.4 τεύχους 1 της διακήρυξης, έπρεπε να υποβληθεί με την προσφορά) αναφέρεται σε μη πρόβλεψη προηγμένης και όχι εν γένει, ηλεκτρονικής υπογραφής, ενώ τα έγγραφα του δεν φέρουν απλή ηλεκτρονική -μη προηγμένη, δηλαδή- αλλά χειρόγραφη υπογραφή. Η δε πολιτική της εταιρείας ουδεμία έννομη σημασία έχει, πέραν των προβλέψεων του εθνικού δικαίου χώρας προέλευσης. Δεύτερον και κυριότερο, κατά τα ανωτέρω, η ως άνω δήλωση και σχετική πρόβλεψη του δικαίου χώρας προέλευσης, δεν απαλλάσσει τον οικονομικό φορέα από κάθε υποχρέωση αυθεντικοποίησης υπογραφής ούτε επαφίει σε αυτόν να προσκομίσει έγγραφα υπογεγραμμένα καθ' οιονδήποτε κατά τη βούληση του τρόπο. Αντίθετα, ρητά ορίζεται ότι εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις, οι οικονομικοί φορείς «μπορεί να τα αυθεντικοποιούν με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο». Επομένως, ουδόλως ο οικονομικός φορέας και κατ' αποτέλεσμα το έγγραφο, ως προς τη γνησιότητα και ταυτοπροσωπία υπογραφής και εκδότη του και ως προς τον χρόνο υπογραφής του, απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυθεντικοποίησης, απλώς επιτρέπονται οι εναλλακτικοί, έναντι της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, τρόποι αυθεντικοποίησης. Προδήλως δε, η επικύρωση αντιγράφου εκ πρωτοτύπου, δεν συνιστά «βεβαίωση γνησιότητας» του πρωτοτύπου ούτε οι αρμόδιοι προς επικύρωση αντιγράφων (όλως διάφορη διαδικασία) δικηγόροι έχουν αρμοδιότητα βεβαίωσης γνησιότητας υπογραφής (Αποφάσεις ΑΕΠΠ 985-986/2021, αφού οι δικηγόροι δεν έχουν, κατ' άρ. 11 παρ. 1 ΚΔΔιαδ, ουδεμία αρμοδιότητα εκ του νόμου να

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

βεβαιώνουν το γνήσιο της υπογραφής πέραν από τις αποκλειστικά οριζόμενες περιπτώσεις εκ του νόμου (περιπτώσεις των άρθρων 42 παρ. 2, 96, 340 παρ. 2β και 465 παρ. 1 του ΚΠΔ, 36 παρ. 2 εδ. δ Ν. 4194/2013, 11 παρ. 1 Ν. 2690/1999, ήτοι μόνο σε διαδικασίες που αφορούν στη λειτουργία και στην απονομή της δικαιοσύνης και όχι σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και εν γένει διαδικασίες ενώπιον της διοίκησης, βλ. ΑΠ Ε' Ποιν. 1176/2013) ούτε εξάλλου, βεβαιώθηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο ή αναφέρεται στην επικύρωση του δικηγόρου που αφορά το αντίγραφο και τη μετάφραση, η γνησιότητα των χειρόγραφων υπογραφών του τρίτου στα ως άνω έγγραφα. Ακόμη, πρώτον, τα έγγραφα του τρίτου, κατά την ανωτέρω σκ. 3, όφειλαν ομοίως να είναι ψηφιακά υπογεγραμμένα και δεύτερον, ακόμη και αν δεν θεωρηθεί ότι ο τρίτος έφερε την ίδια υποχρέωση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής με τον προσφέροντα, αν μη τι άλλο τα ως άνω έγγραφα του είναι όλως αβεβαίωτα ως προς τη γνησιότητα και τον χρόνο σύνταξης τους, ως και την ταυτότητα του εκδότη και μη αυθεντικοποιημένα, ενώ άλλωστε, η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή είναι αυτή που κατά τη διακήρυξη, απαλλάσσει από την υποχρέωση βεβαίωσης θεώρησης. Τούτο επιπλέον ότι αφενός η δήλωση περί απαλλαγής από την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή προέρχεται από πρόσωπο ονομαζόμενο «...» και φέροντα ιδιότητα υπεύθυνου λειτουργιών του τρίτου οικονομικού φορέα και όχι από τον ρητά οριζόμενο εκ της δήλωσης νομιμοποίησης του τρίτου, ως νόμιμο εκπρόσωπο και νομιμοποιημένο για την υπογραφή των εγγράφων της διαδικασίας ..., με αποτέλεσμα και προς τούτο, η ίδια η οικεία δήλωση απαλλαγής από την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, να πάσχει ως υπογεγραμμένη από μη νόμιμο εκπρόσωπο και μη νομιμοποιημένο σχετικώς και όσον αφορά την προκείμενη διαδικασία, με αποτέλεσμα να στερείται εννόμων συνεπειών ως προς τη νυν διαδικασία, με αποτέλεσμα, ακόμη και αν είχε αυθεντικοποιηθεί η υπογραφή των εγγράφων του τρίτου με εναλλακτικό, έναντι της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής μέσο, να μην υφίσταται το κατά νόμο έρεισμα, ήτοι της οικείας απαραίτητης, ώστε να επιτραπεί τέτοιο εναλλακτικό μέσο, δήλωσης του τρίτου. Αφετέρου, ούτως ή άλλως, το ΕΕΕΣ του τρίτου όχι μόνο δεν έχει αυθεντικοποιηθεί ως προς την υπογραφή του, αλλά είναι όλως άγνωστος ο εκδότης του, που δεν αναφέρεται καν ονομαστικά και επομένως, ούτως ή άλλως, ως ανώνυμο και αόριστο περί του φερόμενου ως εκδότη και

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

υπογράφοντας αυτό, ασχέτως μη αυθεντικοποίησης της αόριστης αυτής υπογραφής, είναι και δια μόνου τούτου του λόγου απαράδεκτο και λογιζόμενο ως μη υποβληθέν, παρότι απαραίτητο δικαιολογητικό συμμετοχής. Σημειωτέον δε, ότι ουδόλως τα ως άνω έγγραφα του τρίτου, εκ των οποίων η δήλωση στήριξης και νομιμοποίησης υπογράφεται χειρόγραφα χωρίς καμία αυθεντικοποίηση, το δε ΕΕΕΣ χειρόγραφα και ανώνυμα και άνευ αυθεντικοποίησης προφανώς, η δε δήλωση απαλλαγής από προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, χειρόγραφα, παρά μη νομίμου εκπροσώπου και χωρίς αυθεντικοποίηση, νομιμοποιούνται τυχόν δια της κατά την αξιολόγηση από 19-4-2021 υπογραφής τους από τον προσφεύγοντα και δη, ενώ άλλωστε, αυτός δεν δύναται νομίμως να υπογράψει έγγραφα δηλώσεων άλλου οικονομικού φορέα, ως και ο νόμιμος εκπρόσωπός του να υπογράψει έγγραφα με φερόμενα άλλα προφανώς πρόσωπα (προερχόμενα από τον τρίτο) ως εκδότες (Απόφαση ΑΕΠΠ 96/2017). Συνεπώς, όλα τα ανωτέρω έγγραφα του τρίτου, ήτοι ΕΕΕΣ, δήλωση νομιμοποίησης και δήλωση απαλλαγής από προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, είναι όχι μόνο μη υπογεγραμμένα ηλεκτρονικά, αλλά και αφενός ανυπόγραφα, αφού η ψηφιοποιημένη εικόνα φυσικής υπογραφής επί ηλεκτρονικού εγγράφου δεν συνιστά υπογραφή, αφετέρου, διότι ακόμη και αν αυτή θεωρηθεί ως υπογραφή είναι όλως μη αυθεντικοποιημένη καθ' οιονδήποτε τρόπο οιοδήποτε δικαίου και δεν παρέχει ουδεμία βεβαίωση γνησιότητας, ταυτοπροσωπίας εκδότη και δη, ενώ στο ΕΕΕΣ δεν προκύπτει καν έστω φερόμενος εκδότης και χρόνου θέσης της υπογραφής. Αυτό ενώ ακριβώς δεν συνιστούν έστω έγγραφα του ίδιου του προσφεύγοντα, ώστε να θεωρηθεί έστω πως δια της εκ μέρους τους υποβολής τους, υιοθετεί ο ίδιος το περιεχόμενο αυτών, αλλά έγγραφα ενός τρίτου οικονομικού φορέα που δεν ήταν ο ίδιος ο υποβάλλων αυτά, με συνέπεια εν τέλει να μην προκύπτει καν και επί της ουσίας ότι τα έγγραφα αυτά συντάχθηκαν από τον τρίτο και σε ποιον τυχόν χρόνο, για το δε ΕΕΕΣ είναι άγνωστο και ποιος είναι ακόμη και ο φερόμενος ως υπογράφων και αν όντως αυτός που έθεσε την υπογραφή εκπροσωπούσε όντως τον τρίτο. Τούτο, ενώ όλα τα ανωτέρω έπρεπε με σαφήνεια να προκύπτουν εκ της προσφοράς. Περαιτέρω, όχι μόνο τα ανωτέρω προκύπτουν εξ αρχής εκ της προσφοράς, αλλά επιπλέον επιβεβαιώθηκαν και με τα υποβληθέντα δια των διευκρινίσεων του

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

προσφεύγοντα πρωτότυπα, χωρίς ο προσφεύγων να έχει υποβάλει κάποιο τυχόν αυθεντικοποιημένο εκ του τρίτου ή ψηφιακά υπογεγραμμένο εξ αυτού πρωτότυπο, καίτοι κλήθηκε ακριβώς να υποβάλει τα πρωτότυπα που και πάλι προκύπτουν κατά τις ίδιες τις διευκρινίσεις του προσφεύγοντα να συνιστούν έγγραφα με ψηφιοποιημένη οπτική αναπαράσταση ιδιόγραφης υπογραφής και δη, ως προς το ΕΕΕΣ του τρίτου, χωρίς καν μνεία φερόμενου ως θέσαντος αυτή. Άρα, ο προσφεύγων νομίμως και κατ' ορθή εφαρμογή των όρων της διακήρυξης, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών του, κρίθηκε αποκλειστέος λόγω του απαραδέκτου των εγγράφων του τρίτου οικονομικού φορέα του οποίου επικλήθηκε στήριξη.

5. Επειδή, επιπλέον, όπως ήδη εκτέθηκε, αλυσιτελώς ο προσφεύγων επικαλείται το άρ. 102 Ν. 4412/2016, αφού σε κάθε περίπτωση πρώτον, η έλλειψη και το κατά περίπτωση, βλ. ανωτέρω, απαράδεκτο των υπογραφών των ως άνω εγγράφων, προκύπτει και αποδεικνύεται άνευ ετέρου εκ των ιδίων των εγγράφων και δεν υπάρχει πλέον περιθώριο διευκρίνισης, δεύτερον, ο προσφεύγων δεν προβάλλει την κατοχή νομίμως και συμφώνως προς τη διακήρυξη υπογεγραμμένων εγγράφων του ιδίου και του τρίτου αντιστοίχως που τυχόν δεν υπέβαλε, τρίτον, ο προσφεύγων, ούτως ή άλλως, κλήθηκε ειδικώς από τον αναθέτοντα προ του αποκλεισμού του να υποβάλει τα πρωτότυπα έγγραφα του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς του και (ασχέτως της εγγυητικής συμμετοχής) κατά τα ως άνω, δεν υπέβαλε πρωτότυπα υπογεγραμμένα και δη, υπογεγραμμένα σύμφωνα με τη διακήρυξη, αντίθετα δε, υπέβαλε έγγραφα ανυπόγραφα και σε κάθε περίπτωση, απαραδέκτως υπογεγραμμένα ως προς τον τρίτο, ενώ τέταρτον, ούτως ή άλλως, οι τυχόν διευκρινίσεις δεν θα επέτρεπαν την το πρώτον υποβολή νέων εγγράφων που δεν συντάχθηκαν και δεν υπήρχαν πριν την υποβολή της προσφοράς, αφού τούτο θα αποτελούσε μεταβολή της προσφοράς κατά την αξιολόγηση ούτε εξάλλου, όσον αφορά τα έγγραφα του τρίτου, θα ήταν δυνατή η το πρώτον πλέον αναδρομική βεβαίωση γνησιότητας και χρόνου υπογραφής των χειρόγραφων υπογραφών που τέθηκαν πριν την υποβολή της προσφοράς ούτε προφανώς, η το πρώτον νέα φυσική και βεβαιούμενη ως προς τη γνησιότητά της, υπογραφή τους ή η ηλεκτρονική υπογραφή τους, σε χρόνο δηλαδή μετά την υποβολή της προσφοράς. Εξάλλου, ακριβώς τα πρωτότυπα κλήθηκε να υποβάλει με τις

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

διευκρινίσεις του. Ακόμη, κατά τα ανωτέρω, η αιτιολογία αποκλεισμού του προσφεύγοντα είναι όχι μόνο πλήρης, αλλά και επί της ουσίας βάσιμη και ορθή και τούτο κατόπιν ελέγχου των εγγράφων και της προσφοράς και των διευκρινίσεων αυτού και συνεπώς, αλυσιτελώς προβάλλει τους ειδικούς περιελλείψεως αιτιολογίας ισχυρισμούς του. Επιπλέον, με σαφήνεια του ζητήθηκε δια της κλήσης προς διευκρινίσεις να υποβάλει τα πρωτότυπα όλων των εγγράφων του ΦΑΚΕΛΟΥ Α της προσφοράς του, ενώ κατά την προσβαλλομένη, με σαφήνεια επίσης αναφέρεται στα εκ του προσφεύγοντος «υποβαλλόμενα δικαιολογητικά» του ΦΑΚΕΛΟΥ Α, στα οποία εμπίπτουν όλα τα ανωτέρω αναφερόμενα έγγραφα, ακόμη δε και εκ περισσού αναφέροντας τους σχετικούς όρους της διακήρυξης 6.1.1.2 και 6.1.1.4 (περί του ότι οι δηλώσεις δύνανται να υπογράφονται ως και 10 ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών και πάντως πριν την υποβολή της προσφοράς προφανώς), και την υποχρεωτικότητα αυτών, οι οποίοι όροι αποτελούν σαφές και επαρκές έρεισμα για τον αποκλεισμό του κατά τα ανωτέρω. Περαιτέρω, ούτως ή άλλως, ο αναθέτων κατ' άρ. 365 παρ. 1 Ν. 4412/2016 δύναται δια των Απόψεων του όχι μόνο να συμπληρώσει, αλλά και το πρώτον να παραθέσει αρχική αιτιολογία και άρα, η απλή ελλειπτικότητα ή ο μη αναλυτικός χαρακτήρας της αιτιολογίας αποκλεισμού δεν συνιστούν μόνα τους, νόμιμα ερείσματα ακύρωσης πράξης του προσυμβατικού σταδίου, εφόσον, όπως εν προκειμένω, προκύπτει με σαφήνεια και η πραγματική και η νομική βάση αποκλεισμού του προσφεύγοντος. Ο δε αναθέτων σε κάθε περίπτωση, πέραν της αρχικής αιτιολογίας, δια των Απόψεων του εισέτι περαιτέρω αναλύει τη σχετική αιτιολογία αποκλεισμού του προσφεύγοντος, καίτοι όμως ούτως ή άλλως εξ αρχής εκ της προσβαλλομένης ήταν σαφής και επαρκώς αιτιολογημένη και ευκρινής η βάση αποκλεισμού του. Το δε γεγονός ότι τα παραπάνω έγγραφα δεν φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή είναι αυταπόδεικτο, δια απλής θεωρήσεως τους και συνεπώς δεν χρήζει κάποιας ανάλυσης, περαιτέρω δε, προκύπτει και επί της ουσίας η ορθότητα της σχετικής κρίσης της αναθέτουσας, κατά της οποίας άλλωστε, ο φέρων το βάρος ορισμένης και αποδεικνυόμενης επίκλησης των ισχυρισμών του προσφεύγων, ουδέν επί της ουσίας της προσφοράς του και της κρίσης περιελλείψεως τέτοιας υπογραφής, προβάλλει. Προς τούτο δε, και αλυσιτελώς επικαλείται ελλείψεις της αιτιολογίας αποκλεισμού του όσον αφορά τη

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

διάγνωση έλλειψης ηλεκτρονικών υπογραφών, αφού πρωτίστως δεν προβάλλει ότι τυχόν τα έγγραφα φέρουν τέτοιες υπογραφές και αν ακόμη δε το προέβαλλε, ο ισχυρισμός θα ήταν αβάσιμος ούτε άλλωστε επικλήθηκε ότι ο τρίτος δεν όφειλε καταρχήν να υπογράψει ψηφιακά, παρά μόνο επικαλούμενος το άρ. 1.4 τεύχους 1 διακήρυξης, παρότι ούτε υπέβαλε ο τρίτος υπεύθυνη σχετική δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του ούτε νομίμως υπογεγραμμένη ούτε εν τέλει αυθεντικοποίησε με οιονδήποτε τρόπο τα έγγραφα του. Άρα, και οι περί της αιτιολογίας της προσβαλλομένης, ισχυρισμοί του προσφεύγοντος είναι για όλους τους ανωτέρω λόγους απορριπτέοι. Τέλος, απορριπτέοι τυγχάνουν και οι περί μη νομίμου ανάκλησης ευμενούς προηγούμενης πράξης, αφενός διότι ουδόλως κρίθηκε ποτέ αποδεκτός, αλλά κρίθηκε σκόπιμο να κληθεί προς διευκρινίσεις, αφετέρου ούτως ή άλλως και αν ακόμη είχε ρητά κριθεί αποδεκτός, ο αναθέτων είχε κάθε αρμοδιότητα να επανέλθει και να του ζητήσει διευκρινίσεις ή και ασχέτως τούτου, να κρίνει εκ νέου και εξ αρχής επί της προσφοράς του, ακόμη και αν η διαδικασία είχε προχωρήσει ήδη σε επόμενα στάδια και δύνατο οποτεδήποτε πριν την υπογραφή της σύμβασης να αναμορφώσει το αποτέλεσμα της διαδικασίας και να ακυρώσει ακόμη και προγενέστερες εκτελεστές πράξεις του, περί τυχόν αποδοχής του, ουδόλως δε, συνεπεία της ρητής σχετικής διάταξης του άρ. 317 παρ. 3 Ν. 4412/2016, αλλά και της αρχής της νομιμότητας, ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων υφίσταται έρεισμα εφαρμογές των κανόνων περί ανάκλησης παράνομων ευμενών πράξεων στο πλαίσιο των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών. Συνεπώς, κατ' απόρριψη του συνόλου των ισχυρισμών του προσφεύγοντος, η προσφορά του ορθά κρίθηκε απορριπτέα για όλους τους ανωτέρω λόγους.

6. Επειδή, συνεπεία των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η Προδικαστική Προσφυγή. Να γίνει δε δεκτή Παρέμβαση.

7. Επειδή, ύστερα από την αμέσως προηγούμενη σκέψη πρέπει να καταπέσει το παράβολο..

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την Προδικαστική Προσφυγή.

Αριθμός Απόφασης: 1161 / 2021

Δέχεται την Παρέμβαση.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 11-6-2021 και εκδόθηκε στις 30-6-2021.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΩΚΟΣ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΞΕΝΟΣ**